

AGAPE

Ons resten geloof, hoop en liefde, deze drie, maar de grootste daarvan is de liefde. (1 Korintiërs 13,13)

Onverwacht

Dat Paulus de liefde de grootste vond, kun je best opmerkelijk noemen. Paulus was immers de man die letterlijk stad en land afliep om het gelóóf aan de man en de vrouw te brengen. En vaak nog eens met gevaar voor eigen leven. Zo was hij ook in Korinte gekomen. Hij was zelfs geruime tijd blijven wonen in deze Griekse havenstad. En dat alleen vanwege zijn grote passie: het geloof in Jezus Christus.

Maar nu noemt hij niet het geloof de grootste waarde, maar de liefde. Helemaal onbegrijpelijk was dat niet. Paulus was er al een tijdje weg toen hij hoorde dat het in Korinte behoorlijk liefdeloos aan toeging. Wat was er aan de hand? De mensen in Korinte waren te fanatiek geworden. Ook tegenover elkaar. De één vond zich nog geen voorbeeldiger gelovige dan de ander. Er waren er die zeiden: 'Wij spreken de taal van de heilige Geest, je moet dus bij ons zijn.' Anderen beweerden: 'Het gaat om je inzetten voor een ander, en daar zijn wij de besten in.' En een derde groep sloeg zichzelf op de borst met de gedachte: 'Wij zijn kampioen-gelovigen'. Kortom, ze feliciteerden zichzelf met hun eigen gelijk waarmee ze tegelijk de ander de maat namen.

Populair

In die context schreef Paulus: 'Alles goed en wel, maar zonder liefde stelt het allemaal niks voor.' Hoe dat bij Korinte is aangekomen, weet ik niet, maar bij ons gaat dat er goed in. 'Ja, allicht draait het om liefde!' Paulus spreekt voor mensen van vandaag niet tegendovemansoren. Het is een populair Bijbelgedeelte. Denk alleen maar aan het aantal keren dat het gekozen wordt bij bruiloften en uitvaarten. Het staat hoog in de toptien van geziene Bijbelteksten.

Toch moet je daar ook een beetje mee oppassen. Het kan zomaar populair geworden zijn omdat je denkt dat het in je kraam past. Ik heb dan ook weleens

het gevoel dat deze woorden zo populair zijn omdat niemand tegen liefde is. Wie is er nu tegen liefde? Niemand toch? Maar geloof? Nee, dat is in onze tijd niet populair meer. Deze week was in het nieuws dat steeds minder jongeren zich religieus noemen. En we hebben er als gelovigen zelf ook vragen bij. Er zijn zoveel onzekerheden! Geloof is niet onomstreden. En hoop? Ach, natuurlijk: geen leven zonder hoop. Maar het dagelijks nieuws geeft ons niet veel reden tot hoop. Maar liefde, ja, daar is iedereen toe in staat! Dan maakt het bovendien niet uit of je gelovig bent of niet. Liefde verbindt alle mensen.

Agape

Dat is zo: liefde verbindt alle mensen. Maar ongemerkt hebben we dan wel een bocht afgesneden. Er is in deze woorden een soort olifantenpaadje gemaakt. Een olifantenpaadje: dat is zo'n uitgesleten pad in het gras of plantsoen dat is ontstaan omdat mensen de kortste weg namen naar een bepaald doel. Ze slaan iets over. Zo hebben we bij deze woorden van Paulus ook de gemakkelijkste route genomen. Maar laten wij eens de officiële weg nemen waarlangs Paulus ons wil leiden.

Paulus gebruikte namelijk een bijzonder woord voor liefde'. Hij gebruikte een Grieks woord (het Nieuwe Testament is geschreven in het Grieks). U kent het misschien: *agape*. Je komt het nog wel eens tegen. In Papendrecht is er een evangelische gemeenschap met de naam Agape-gemeente. Agape is een van de Griekse woorden voor 'liefde'. 'Een van de', want waar wij maar één woord hebben, heeft het Grieks er meerdere. Zo is er een woord voor de *erotische* liefde. En er is een woord voor de *vriendschappelijke* liefde. En je hebt *agape* – een woord dat de Grieken zelf maar spaarzaam gebruikten. Maar laat dit woord nu een van de hoofdbegrippen in het Nieuwe Testament zijn geworden. Bijbelschrijvers konden het prima gebruiken voor de liefde van God. Het is dit woord dat Paulus gebruikte. Met andere woorden: hij spreekt niet over een liefde waarvan wij zelf de bron zijn. Hij spreekt over de liefde waarvan God de Bron is. De betekenis? Het gaat om een onvoorwaardelijke liefde. En: *een liefde die zichtbaar werd in Jezus*.

Rijtje van drie

Paulus bedoelt dus meer dan een algemeen gevoel van medemenselijkheid. Dan had hij wel kunnen volstaan met: zo is dan het enige belangrijke de liefde. En

daar leek zijn betoog ook even op uit te lopen. Maar op het eind lijkt hij zich te hernemen en plaatst hij het woord 'liefde' in een rijtje met geloof en hoop. En met geloof bedoelt Paulus altijd: het geloof in of het geloof van Jezus Christus. Hij werd de historische gestalte van Gods liefde. Zonder Jezus blijft die liefde in de lucht hangen. Maar in Jezus werd Gods onvoorwaardelijke liefde zichtbaar. Die liefde heeft nog niet heel de wereld veroverd. En daarom is ook hoop zo belangrijk. Het evangelie opent het vergezicht dat de liefde van God eens heel de wereld van binnenuit zal winnen. Daarom zijn de drie kernwoorden van het evangelie: geloof, hoop en liefde. Je kunt ze niet van elkaar losmaken.

Nederlagen

Liefde is een veelgebruikt woord. 'Ik hou van jou, ik blijf je eeuwig trouw,' blèren de volkszangers. 'All You Need Is Love' en 'Love Is In The Air' zijn populaire tv-programma's. En ik doe er niet neerbuigend over hoor. Ze zijn ook de illustraties van een diep verlangen in mensen om lief te hebben en om liefde te krijgen. Geen mens zonder verlangen naar warmte en bevestiging. Maar of we die altijd krijgen of geven? Mensen lijden ook grote nederlagen in de liefde. En dat is óók de brandstof van veel tv-programma's. Conflicten volop. Tussen familieleden. Tussen voormalige partners. In kerken. Misschien denken we dan ook te gemakkelijk over liefde. Te zoet, te soft. De harde realiteit zet je dan met beide benen op de grond.

In de bioscoop draait op dit moment de film 'Fences'. De film vertelt het verhaal van de Afro-Amerikaan Troy Maxson in de jaren vijftig van de vorige eeuw. Hij is vuilnisman, heeft ooit in de gevangenis gezeten, maar probeert met alle macht zijn leven op orde te krijgen en goed voor zijn gezin te zorgen. De titel 'Fences' betekent 'schuttingen' of 'heiningen'. Het slaat op de letterlijk schutting die hij om het huis bouwt om binnen die ruimte een eigen wereld te creëren voor hem en zijn gezin. Maar hij is daar zo fanatiek in dat er ook denkbeeldige muurtjes komen tussen hem en zijn vrouw en zijn zonen. Hij is maar met een ding bezig: zichzelf bewijzen. En wat hij wil bereiken, zie je onder zijn handen afbreken. Ondanks zijn inzet zie je het meest wezenlijke kapot gaan. 'Fences' – een verhaal dat de tragiek in menig mensenleven in beeld brengt: liefde die schipbreuk lijdt.

Het kruis

Waarom staat de oproep tot liefde zo vaak in de Bijbel? Omdat het zo verrekte moeilijk is! Anders zouden we het uit onszelf wel weten! Maar ook in kerken komt onenigheid voor. Je zou zeggen: daar zitten toch de mensen die het kunnen weten? Ze weten het ook wel, maar ja: de praktijk. Je kunt dan ook te gemakkelijk zeggen: 'De kerken moeten allemaal één worden.' Je kunt te idealistisch denken over het meeleven met elkaar. Jezus zei wel: 'Waar twee of drie in mijn naam tezamen zijn, daar ben ik in hun midden.' Maar iemand voegde er aan toe: 'Maar bij vier of vijf beginnen de problemen.' Daarom: het is als met de twee balken van het kruis. De dwarsbalk kan niet zonder de staander. Zo kan de liefde tussen mensen niet zonder de liefde die van Boven komt. De staander stut de dwarsbalk. Alle oproepen tot eenheid of meeleven met elkaar zullen stranden als we niet telkens beginnen bij de liefde van God. Die draagt onze liefde.

De liefde waar Paulus over sprak is niet de oppervlakkige liefde van 'wees aardig voor elkaar'. De liefde waar Paulus over spreekt vraagt een mystiek hart. Een hart dat de omgang met God kent. Maarten Luther zei eens: 'Een steen die in de zon ligt hoeft je niet te bevelen om warm te worden.' Hij bedoelde: wie zich blootstelt aan de zon van Gods liefde wordt vanzelf warm. Vandaag zou hij misschien het beeld gebruiken van zonnepanelen. Een zonnepaneel hoeft niet z'n best te doen om elektriciteit op te wekken. Dat gaat vanzelf. Zo is God de Bron van liefde die zich in ons omzet tot een kracht voor het leven van alledag.

De meeste

Tenslotte nog dit. Het woord 'liefde' dat Paulus gebruikte, mag je niet losmaken van de woordjes 'geloof' en 'hoop'. Maar schreef Paulus tenslotte niet dat de liefde de meeste is?

Ja, de liefde zal als enige, om zo te zeggen, 'de overkant' halen: de overkant waar mensen met God zullen mogen leven van aangezicht tot aangezicht. De nieuwe wereld van God. Daar zal geen geloof meer nodig zijn. Geloven wordt er immers aanschouwen. Hoop zal dan ook niet meer nodig zijn. Alle hoop zal immers in vervulling zijn gegaan. Maar de liefde zal er nog steeds zijn. Ze zal de nieuwe aarde regeren. Geloof en hoop zijn maar middeltjes. Het gaat om de liefde. De liefde heeft eeuwigheidsgehalte. Nu al. Van ons zal niets anders 'de overkant'

halen dan wat wij hier – met vallen en opstaan – uit liefde deden en met liefde ontvingen. Dat zal dienen voor de grote oogst.